

APSTIPRINU

Latgales industriālā tehnikuma
direktore I. Ostrovska

2022.gada 30.novembrī

**Darba aizsardzības instrukcija Nr. 36
auto remonta atslēdzniekam**

1. VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS

1.1 . Veikt auto remonta atslēdznieka pienākumus atļauts personām:

- kuras ir instruētas elektrodrošībā, darba drošībā, ugunsdrošībā;
- kuru veselības stāvoklis ir pārbaudīts un atbilst profesijas prasībām;
- kuras ir apmācītas (instruētas) pirmās palīdzības sniegšanā.

1.2. Bīstamie un kaitīgie darba vides faktori:

- elektriskās strāvas iedarbība;
- mikroklimats (gaisa temperatūra, mitrums, putekļi);
- rotējoši griezējinstrumenti; atsviestas/lidojošas apstrādājamā materiāla vai griezējinstrumenta daļiņas/atlūzas;
- priekšmetu, smagumu pārvietošana, nešana, to krišana/uzkrišana;
- saskare ar degvielu, eļļām, auto ķīmiju, to izgarojumu ieelpošana;
- paklupšana, paslīdēšana, pakrišana;
- nepareizs vai nepietiekošs apgaismojums.

1.3. Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi:

- apgaismojums (vispārējais un vietējais);
- drošības balsti;
- ventilācija (vispārējā un vietējā);
- izplūdes gāzu nosūces sistēma;
- aizsargbrilles vai sejas aizsarg vairogs;
- darba cimdi un aizsargcimdi (tai skaitā ķīmiski noturīgi);
- respirators vai pretputekļu maska;
- zemējums, dielektriski materiāli, pazemināts spriegums;
- aizsargapvalki griezējinstrumentu rotējošām daļām;
- darba apģērbs, aizsargapavi.

1.4. Prasības uguns un sprādziendrošībai:

- smēķēt atļauts tikai tam speciāli iekārtotās vietās;
- nepārvietoties ar degošu cigareti pa garāžu, boksiem;
- aizliegts rīkoties ar atklātu uguni darba vietās bez norīkojuma saņemšanas.

1.5. Elektrodrošības prasības:

- **aizliegts** strādāt ar nesazemētiem elektroinstrumentiem, elektroietaisēm;
- nestrādāt ar elektroinstrumentiem, tehnoloģiskajām palīgierīcēm ar elektropiedziņu, ja bojāts strāvas padeves kabelis, vadības pogas/slēdži u.tml.;
- neveikt jebkādas elektroietaišu remontdarbus, ja nav atbilstoša kvalifikācija;
- vietējā apgaismojuma spriegumam jābūt ne lielākam par 36V;
- izmantot tikai pārnēsājamās lampas, kurām ir spuldzes aizsargrežģis;
- ievērot brīdinājuma uzrakstu, drošības zīmju noteiktās prasības.

1.6. Ja konstatēti bojājumi iekārtām, instrumentiem u.c.:

- bojājumu gadījumos (mehāniski bojājumi, ieplīsumi, palielināta vibrācija, deguma smaka, slēdžu uzkaršana u.c.) pārtraukt darbu (izslēgt), ziņot darba devējam un brīdināt citus darbiniekus par radušos situāciju;
- darbu atsākt tikai tad, kad ir novērsti bojājumi.

1.7. Darba higiēnas prasības:

- ēst tikai tam speciāli paredzētās vietās;
- mazgāt rokas pirms ēšanas un darbu beidzot;
- neuzglabāt darba vieta pārtikas produktus.

1.8 Par konstatētiem iekārtu, ierīču un instrumentu bojājumiem ziņot tiešajam darba vadītājam. Darbu uzsākt tikai pēc trūkumu novēršanas.

1.9 Nekavējoties ziņot tiešajam darba vadītājam, darba devējam vai viņa pilnvarotai personai par nelaimes gadījumu vai situāciju, kura apdraud cilvēka veselību vai dzīvību.

2. DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS, DARBU UZSĀKOT

- 2.1. Uzvilkt un sakārtot darba apģērbu (specapģērbu);
- 2.2. Apskatīt un sakārtot darba vietu, novākt visu lieko:
 - pārbaudīt, vai iekārtas, instrumenti un palīgierīces ir tehniskā kārtībā;
 - pārbaudīt, vai ir nepieciešamie aizsarg nožogojumi, to tehnisko stāvokli,
- 2.3. Pārbaudīt, vai ir nepieciešamie individuālās aizsardzības līdzekļi.
- 2.4. Ieslēgt vispārējo un, ja nepieciešams, vietējo apgaismojumu.
- 2.5. Neuzsākt darbu, ja ir slikta pašsajūta, reibonis un tml.. Ziņot par tiešajam darba vadītājam.

3. DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBA LAIKĀ

- 3.1. Darba laikā jābūt uzmanīgam un netraucēt citus darbiniekus. Darīt tikai to darbu, kurš ir uzdots. Neielāst un neļaut uzturēties remonta zonā nepiederošas personas. Nestrādāt bez individuālajiem aizsardzības līdzekļiem.
- 3.2. Remontdarbus sakarsušiem mezgliem, detaļām vai to tiešā tuvumā uzsākt pēc sakarsušo mezglu, detaļu, darba šķidrumu atdzišanas.
- 3.3. Paceļot remontdarbu veikšanai automašīnas kabīni, vai veicot darbus zem paceltas kravas kastes, nodrošināt to pret uzkrišanu ar tam paredzētām ierīcēm, balstiem.

- 3.4. Garāžās/boksos aizliegts darbināt automašīnu. Visus darbus, kuri saistīti ar tehniskām apkopēm un remontiem, veikt automobilim nedarbojoties.
- 3.5. Izņēmums ir tie darbi, kuros pēc tehnoloģijas nepieciešama motora iedarbināšana. Šos darbus veikt speciālās vietās, kur ir paredzēta/uzstādīta un darbojas izplūdes gāzu atsūkšanas sistēma.

3.6. Aizliegts strādāt zem automobiļa, kurš pacelts uz domkrata, pacelšanas ierīces (izņemot stacionāros domkratus/pacelājus) un zem kura nav novietoti atbalsti. Par atbalstiem nedrīkst izmantot gadījuma priekšmetus (automobiļu riteņu diskus, ķieģeļus u.c.).

3.7. Domkratus balstīt tikai tam paredzētās vietās. Paceļot automašīnu, sekot tās stabilitātei. Pamanot sašķiebusanos, pārtraukt pacelšanu un veikt domkratu atkārtotu uzstādīšanu.

3.8. Strādājot ar rokas atslēdznieka instrumentiem:

3.8.1. rokas instrumentu rokturiem jābūt gludiem, bez skrambām, ieplīsumiem vai atšķēlumiem;

3.8.2. rokturiem, kātiem jābūt stingri nostiprinātiem instrumenta darba daļā;

3.8.3. darba daļa nedrīkst būt ar plaisām, atskarpēm vai atlūzumiem;

3.8.4. rokas instrumentus izmantot tikai tiem darbiem, kuriem tie paredzēti;

3.8.5. āmurus u.tml. instrumentus darba laikā rokā turēt pēc iespējas tuvāk kāta galam.

3.8.6. atskrūvējot skrūves, izmantot atbilstoša izmēra uzgriežņu atslēgas un droši tās novietot/uzlikt uz uzgriežņa. Aizliegts starp uzgriežni un atslēgu ievietot starplikas (metāla plāksnes, skrūvgriežus un tml.);

3.8.7. nepagarināt uzgriežņu atslēgas pleca garumu, tās savā starpā savienojot, vai ar caurules palīdzību, ja to nav paredzējis atslēgas ražotājs;

3.8.8. atskrūvējot ierūsējušus, grūti atskrūvējamus savienojumus, ieņemt stabilu stāvokli un atskrūvēšanu veikt virzienā „uz sevi”;

3.8.9. skrūvējot ar skrūvgriezi un citiem līdzīgiem instrumentiem, neatbalstīt detaļu, materiālu pret ķermeņa daļām (piem.: vēderu un tml.), kā arī neturēt to brīvajā rokā;

3.8.10. neapstrādāt nenostiprinātus, karājošos materiālus vai detaļas;

3.8.11. darba pārtraukumos, pēc darba instrumentus atstājat tā, lai tie nevarētu nokrist (uzkrist), nevarētu uz tiem uzkāpt vai nejauši savainoties;

3.8.12. aizliegts strādāt pakāpjoties uz taras, riepām un citiem nepiemērotiem materiāliem. Jāizmanto nožogoti paaugstinājuma līdzekļi vai sastatnes.

3.8.13. paaugstinātas uguns un/vai sprādzienbīstamās telpās vai darbos izmantot rokas instrumentus, kas izgatavoti no materiāliem, kuri nerada dzirksteli;

3.8.14. aizliegts instrumentus glabāt vai pārnēsāt kabatās, aizbāžot aiz siksnas vai zābaka un tml.

3.9. Strādājot ar pneimatiskajiem instrumentiem, gaisa plūsmu nevirzīt uz sevi vai blakus strādājošiem. Visu laiku sekot gaisa vadu un noslēgarmatūras stāvoklim.

3.10. Automašīna detaļas un agregāti, kuru masa lielāka par 20 kg, jāņem, jāpārvieto un jāuzstāda uz automašīna ar palīgierīču un pacelšanas mehānismu palīdzību. Izmantojot celšanas palīgierīces, **aizliegts** pārvietot (pacelt kaut vai uz īsu brīdi) kravu, kuras svārs pārsniedz pieļaujamo, kādu atļauts celt ar attiecīgo palīgierīci.

3.11. Ņemtas detaļas novietot horizontāli. Garās detaļas: pusasis, kardānus, atsperes – **aizliegts** novietot vertikāli, atbalstīt pret sienu vai ražošanas iekārtām.

3.12. Atsperu ņemšanai un uzstādīšanai izmantot tikai speciālas palīgierīces. Pirms atsperu ņemšanas tās maksimāli atslēgot. Izmantot gadījuma priekšmetus šo darbu veikšanai **aizliegts**.

3.13. Pirms sistēmu (to mezglu) demontāžas, kurās ir darba šķidrums, izlaist darba šķidrumus (eļļa, tosols un citi) tikai tam paredzētās savākšanas tvertnēs vai . Aizliegts izlaist stipri sakarsušu darba šķidrumus.

3.14. Detaļu izpresēšanu, novilkšanu veikt tikai ar speciālām palīgierīcēm. Izmantojot jebkādas palīgierīces mezglu/detaļu izpresēšanai, novilkšanai, saspiešanai, iztaisnošanai u.tml.:

3.14.1. pirms darba operācijas sākšanas pārliecināties, ka tās ir stabili/droši uzstādītas, uzliktas, pievienotas un veicot darba operāciju (nosprīgojot, palielinot spiedienu u.tml.), nevar sašķiebties, nošļukt, norauties u.t.t.;

3.14.2. pamanot, ka palīgierīce var nošļukt, norauties u.t.t., pārtraukt darbu un veikt palīgierīces uzstādīšanu no jauna;

3.14.3. pārlieku nepārslogot palīgierīces, lai neizraisītu to salūšanu.

3.15. Smagas detaļas pirms pilnīgas atskrūvēšanas papildus nostiprināt (atsiet u.tml.), lai tās nevarētu nokrist, uzkrīst.

3.16. Ņemot/uzliekot detaļas/mezglus, neatstāt tos nenostiprinātus.

3.17. Uzmontējot detaļas u.tml., aizliegts ar pirkstu pārbaudīt divu urbumu centrējumu (sakrītību savienojumos).

3.18. Pārvietojot, griežot vai citādi apstrādājot lokšņu metālu, strādāt cimdos.

3.19. Strādājot ar rokas elektroinstrumentiem, izpildīt attiecīgajās instrukcijās noteiktās prasības.

3.20. Veicot degvielas, eļļu pārļiešanu, strādāt ķīmiski noturīgos aizsargcimdos.

3.21 Aizliegts lietot etilēto benzīnu roku un automašīna detaļu mazgāšanai.

3.22. Degvielas pārļiešanai, izsūkņēšanai no tvertnēm, izmantojot šļūteni, **aizliegts** sūkt degvielu caur šļūteni ar muti.

3.23. Detaļas mazgāt tikai tam paredzētās vietās un izmantot tehnoloģijā paredzētos šķidrumus. Strādāt ķīmiski noturīgos aizsargcimdos, priekšautā.

3.24. Uz grīdas izlijušu degvielu, eļļu nekavējoties apbērt ar smiltīm, skaidām, saslaucīt un aizvākt.

3.25. Visā darbu laikā uzturēt grīdas tīras, sausas un sekot, lai tās nebūtu slidenas.

3.26. Strādājot ar elektromehānisko rītnu skrūvju atskrūvēšanas iekārtu:

3.26.1. pārliecināties par tās tehnisko stāvokli un pārliecināties, ka nav bojāts strāvas padeves kabelis un vadības pogas/svāras;

3.26.2. **aizliegts** atvienot vai patvarīgi pārregulēt iekārtas griezes momenta ierobežotāju (drošības sajūgu vai tml.);

3.26.3. atslēgu pilnībā novietot uz uzgriežņa;

3.26.4. uzsākot atskrūvēšanas operāciju, ieņemt stabilu stāvokli.

3.27. Strādāt ar iekārtām, darbagaldiem (hidraulisko presi, slīpēšanas asināšanas darbagaldiem, stacionārā urbmašīna, detaļu mazgāšanas iekārta u.tml.) atļauts, ja tas noteikts autoatslēdznieka pienākumos un tikai pēc iepazīšanās ar attiecīgās iekārtas ekspluatācijas un darba drošības instrukciju.

3.28. Nenest, nepārvietot smagumus lielākus par rekomendējamajām normām;

3.28.1. vīriešiem virs 18 gadiem – 50kg, kravas pacelšanu, kas smagāka par 50kg, veiciet divatā;

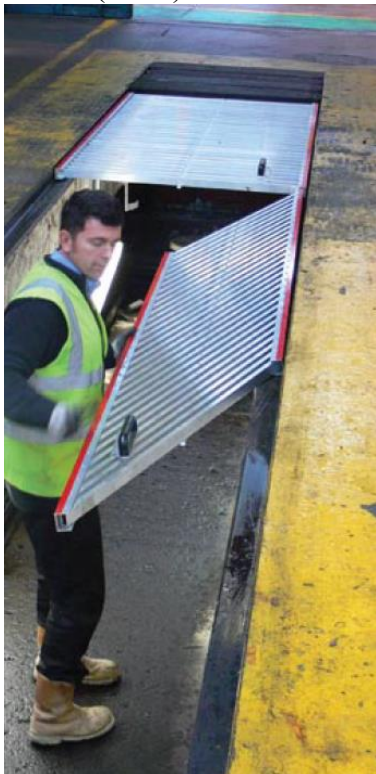
3.28.2. ja krava ar rokām jāpārvieto vairāk kā 25m attālumā, atpūties pēc katriem 25 metriem.

3.29. Pārvietojot smagas detaļas ar rokām, smagumus no zemes celiet, nevis nolieciet, bet pietupjoties.

3.30. Aizliegts ar rokām vākt metāla skaidas un citus atkritumus, tīrīt darbagaldus. Uzturēt tīrību un kārtību darba vietās. Sekot, lai zem kājām nemētātos materiālu atlikumi un citi gruži, kas var kļūt par iemeslu paslīdēšanai vai pakļupšanai.

3.31. Pa darba vietu pārvietoties uzmanīgi, neskrieniet, neleciet. Īpaši uzmanīgi pārvietojaties gar remonta bedri, un ja atrodaties uz automašīnas konstrukcijām, rāmja.

3.32. Neizmantoto (brīvo) remonta bedres posmu turēt nosegtu.

3.33. Strādāt ar citām palīgierīcēm, darbagaldiem (hidraulisko presi, slīpēšanas asināšanas darbagaldiem, stacionārā urbmašīna, detaļu mazgāšanas iekārta u.tml.), veikt metināšanas vai krāsošanas darbus atļauts:

3.33.1. ja tas noteikts autoatslēdznieka pienākumos:

3.33.2. tikai pēc iepazīšanās ar attiecīgā darba aprīkojuma ekspluatācijas/lietošanas instrukciju, darba drošības instrukciju un drošu darba paņēmieni apguves;

3.33.3. ja ir darba veikšanai nepieciešamie individuālās aizsardzības līdzekļi.

4. DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTĒJĀS SITUĀCIJĀS

4.1. avārija	jāpārtrauc darbs, jāizslēdz visas darbojošās iekārtas un jāveic nepieciešamie drošības pasākumi, bet ja tas nav iespējams, darbs jāpārtrauc, līdz bīstamība nav novērsta;
4.2. sprādziens	ja paaugstinās degtspējīgo vielu saturs darba vidē, darbs nekavējoties jāpārtrauc. Atsākt darbu drīkst tikai pēc tam, kad novērsts gāzu koncentrācijas paaugstināšanās cēlonis, atjaunota normāla gaisa vide;
4.3. ugunsgrēks	4.3.1. nepieciešamības gadījumā nekavējoties ziņot ugunsdzēsības dienestam (tālr. 112); 4.3.2. sākt dzēst ugunsgrēku ar darba vietā esošajiem ugunsdzēsības līdzekļiem (ugunsdzēsamo aparātu, smiltīm u.c.); 4.3.3. izsaukt uz ugunsgrēka vietu darbu vadītāju.
4.4. nelaimes gadījums	4.4.1. ja iegūta trauma vai notikusi pēkšņa saslimšana, darbs jāpārtrauc, par notikušo jāziņo tiešajam vadītājam, jāsaņem pirmā palīdzība, bet nepieciešamības gadījumā jādodas pie ārsta; 4.4.2. ja nelaimes gadījums noticis ar citu darbinieku, sniegt viņam pirmo palīdzību, pārtraukt darbu, paziņot par notikušo savam vadītājam (vai iestādes vadībai), nepieciešamības gadījumā izsaukt ātro palīdzību (tālr. 113 vai 112), saglabāt notikuma apstākļus, ja tas nerada briesmas apkārtējiem.

4.5. Izdzirdot trauksmes signālu, kas saskaņā ar noteikto kārtību brīdina par ugunsgrēka izcelšanos vai citu bīstamu situāciju, pārtraukt darbu, izslēgt elektroietaisies un atstāt ēku pa tuvāko evakuācijas izeju.

5. DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS, DARBU BEIDZOT

5.1. Sakārtot darba vietu – instrumentus, palīgierīces un materiālus nolikt tiem paredzētās vietās. Izslēgt elektroierīces, ventilāciju un apgaismojumu.

5.2. Notīrīt un nolikt paredzētajā vietā darba apģērbu un individuālos aizsardzības līdzekļus.

5.3. Nosegt, norobežot vaļējos remonta bedres daļas/posmus.

5.4. Neatstāt automobili uz pacelājiem paceltā stāvoklī.

5.5. Par konstatētajiem trūkumiem darba laikā ziņot darba devējam.

Sastādīja: darba aizsardzības speciālists _____ S.Naglis